Forfatter: Kingo, Thomas

Titel: Hr Karsten Hansens Atkes Afskeed fra Løve=Herridt 1669

Citation: Kingo, Thomas: ”Hr Karsten Hansens Atkes Afskeed fra Løve=Herridt 1669”, i Kingo, Thomas: *Samlede skrifter 1*, udg. af Hans Brix ; Paul Diderichsen ; F.J. Billeskov Jansen , Munksgaard, 1939-74., s. 49. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-kingo01val-shoot-workid66004.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede skrifter 1

Hr Karsten Hansens Atkes
Afskeed fra Løve=Herridt

Hvad er det dog for goede Nat
Jeg giennem luften hører?
Hvo vifter her med haand og hat,
Hvo er det, som her kiører
Med lesset vogn og pustend hest
Som den der agter flytte
Og fare hen, hvor hand kand best,
Til fremmed huus og hytte?
Om øyet er mig ellers ret,
Da synis det at være
Her Karsten Hansens vogne-dret,
I hvad den har at bære!
Dend Sengested og Kistebenk,
Som Færritz Hauen knuger,
Dend store bylt og klæde-lenk,
Som saa i vognen buger,
Dend torde jeg vel kiende, om
Jeg havde det i volde,
At jeg lit nermer vognen kom,
Og Kusken vilde holde.
Holt, holt du hastig kiøre-svend,
Hvor hen skal reisen gielde,
Hvis er de læs og flytnings-mend,
Som her i veyen helde?

* 50

Jeg seer de kister stor' og smaa
Har Kastens trende ruder,
Og Helvigs navn er syed oppaa
De ulmerduges puder.
Sig Karsten er det alvor nu.
At I vil dog henvende,
Til anden sted jer sind og hu,
Og her jer Ferßel ende.
Hvad har dog Løveherret giort,
Men I vil ikke blive,
Og boe paa denne lystig ort
Jer tiid hos os at drive?
Er nu ald Venskab kolt og døt?
Og Troskab sat til side?
Er I paa milten bleven støt,
Jeg maa det gierne vide.
Her Rentemester har jo ey
Jer noget forurettet?
Jeg veed I svar og siger ney.
Hvad da? er I udslettet,
Saa Fruen Jer ey ynde kand,
Jeg troer ey at I stinker
For *Bartholin* den fromme Mand
Og for de gode Finker.
De velbereiste unge Mænd,
Herr Hendrich Møllers sønner,
Er eders tienist saa bekient
De saa jer umag skønner,

* 51

At de ey skulle nat og dag
I noget vilkor svigte:

Men for jer tienist og behag
Vel med hinanden figte.
Hvad aarsag kand der være da
At I vil afskeed tage,
Og nu saa endeligen fra
Vort Løveherret drage?
Det gandske Læn er jo henlagt
I eders haand at raade,
Af Rentemester har i magt
Paa beste vey og maade:
Naar Rentemester selv er her.
Da seer vi eder være
Hans anden haand, i hvor hand er,
Hand kand jer ey ombære,
Naar hand igien sig reede giør,
Og fra os sig begiver
Da er I det, som hand var før,
Hver eder lydig bliver.
Er Stæden da ey lystig nok
Til tiden at fordrive,
Er her slet ingen venne-flok,
Som jer kand selskab give?
Mig tykkes, naar jeg steden seer,
Som fordum Espen snare
Med tusind aarig steen og leer
Loed bygge og bevare,

* 52

At hand tilforne vel har leedt,
Før hand saa just har fundet
En sted, der var saa vel forseet
Og med slig lyst omrundet.
Thi Østen for der reiser op
Og sig mod skyen holder,
Den ælde-gamle skove-top.
Hvis Sindall-grønne folder
Og Grene-vext giør slig en pral
I luftens nedrig veye,
Som den var groed til himmel-sal,
Og stierne-lofft at feye,
Der kand mand see sin lyst oppaa
Den Danske Diure-Konning,
Den kronet hiort i duggen gaa
Med sin betakket Dronning.
Der er den brikke-rumpet Raa,
Den kaade Buske-føyte,
Der seer mand Lure-Mikkel gaa
Hos Rævisen sin tøyte:
Der sidder under busk og læ
Dend hierte-kippet hare,
Der seer mand ned og op i træ
De snare Egern fare:
Der hører mand foruden tal
Skou-englene at siunge,
Som levend giør dend løve-sal
Med himmel-stemmed tunge.

* 53

I busken har naturen sat
Sit Apotek og Kiøkken,
Der grøder jorden slig en skat
Dend krydderige Frøken,
At hvor mand seer, da er der fylt
I alle rom og gange,
Med urte-desmer smuk forgylt

Oppaa de grønne stange.
Vil mand igien af skoven gaa
Som hand sig bierge-bukker,
Og Eenemerked ned paa skraa,
For diure Haugen Lucher.
Da ret paa biergets midder held
Der seer mand Karpen springe,
Forinden konstig demnings veld
Og biergets hule bringe,
Naar bierget da sin sandig foed
I enge-sletten støder
Og skiuler saa sin grundig roed,
Da deylig Tißøe møder
Og smiler ad sin gamle ven
Med sin Christalle læbe,
Og lår sin sølve-side hen
Om skoven ydmyg svæbe,
Saa mit ud af hans klare bryst
En liden aare Rinder,
Som giør en søe med største lyst,
Der snart er cirkel-trinder:

* – 54

For øyne er det som det var
En tisøes liden Patte,
Der som en liden skaal og kar
Hans føde skulle fatte,
Thi dersom i et hytte fad,
Hand setter sine leege,
Der blifr en part, og nogle ad
Sin forig moder hvege,
Der kand mand i en hui og hast
Den søde Braßen fange,
Ja Giedder, Abor, første kast
Med feede Aal og lange.
Men Tiisøe, Tiisøe allerbest
For øyet monne ligge,
Hand fylder ogsaa faddet mest,
Og tør ret aldrig tigge,
Enddog hand spiser rundt omkring
Smaae søer, som her ere,
Og ligge her om ham i ring,
Hans Almyße de bære.
Det veed den søe paa Giørløf mark,
Hvori hand ofte flyder,
Og Helsinges den lille Park,
Som og hans rundhed nyder.
De Rye Mænd faa ogsaa lit,
Udaf føns almiß gaver,
En Giedde lyng hand sender tit
I deres tørre-gråver:

* – 55

Derved tør og den Ulstrup Mand
Saa mangen fisk henføre.
Fordi hand i vandløbet kand
Med rußen artig snøre,
Selv har hand dog sin kielder fuld
Af Fisk *Armeer* mange,
Som verfvis ey for Kongens guld,
Men tages alt til fange,
Og dog kand aldrig kiende paa,
At Talle-rullen skades,
De lige tykt i orden gaa,
Endog de altid hades.

Jeg om Søefyrsten Giedden vil
Ret ikke meget tale
Som giør utallig spring og spil
Alt med sin lekker hale,
Hans spyd bevebnede Dravandt,
Aboren med ham følger.
En goed soldat, en snar gesandt
I dybe søe og bølger,
Hans bonde-sønner der og gaae,
Den flire,, skalle, løge
Som alt hans hof opholde maa
Og til hans kiøkken søge.
Iblant dem Krone-braßen er,
Som har sit ridder-vaaben,
Og gylden kredts paa siden bær
Som hielmen lidet aaben.

* 56

Jeg tit har tenkt og undret paa,
Naar mand Kronbraßen fanget,
At dog naturen havde saa
Herr Myllers haand til ganget.
Thi Tiisøe Brasen har den skik,
I hvor mand seer dem rende,
Som de paa siden stemplet gik
Ret med hans egen brende.
Herr Atke! I vel selver veed,
Hvad vi derom har tåled:
Om af naturs forborgenhed
Sligt var med forset malet.
Jeg svær, jeg tenker meget tit
Paa eders livsom stue,
Hvor mand af vesten vindue viit
Dend deilig søe kand skue,
Naar solen vester løben er,
Og skæven straale dypper,
Som endelangs i vandet skiær,
Sligt skilderi det ypper,
At purpur-røde vester kant,
Sit himmel-blaa bemenger
Med søens tindrende bliant
Græsgrønne skov og venger,
Som giøre øye, sind og siel
Af slig forlystning fulde,
At Siellandske Apelles vel
Selv Carl van Mander skulde

* 57

Forbaused lade lærde haand
Med konstig pensel falde,
For slig skaterings konstrig baand
En Overmester kalde.
I Vester giør hand sig et velt
Med striden aae og ebbe,
Indtil hand møder modig belt,
Og saltes ved hans flebbe,
I Norden er hand Grendtze-mand,
Giør rigtig skilleromme,
At ey Atsherritz Aggre land,
Til Løve herrit komme.
Vil I hen ud i Synder see
Omkring ved Sæbye side
De frugtbar furer ad jer lee,
Der seer I axet skride
Af rug og hvede, havre, byg

Hvis krone marken zirer,
Igiennem jordens sorte ryg
I største mængde spirer.
Her Atke! naar jeg tenker paa
Slig leylighed og lyster,
Som eder vel til hænde gaa
Og eder intet bryster,
Da, hvor det kommer, at I kand
Den deilig sted qvitere,
Hvis lige faa er her i land,
Forandrer mig og flere.

* 58

Dog naar jeg atter om igien
Hos mig betragter nøye
Den aarsag, at I reiser hen
Da seer jeg I har føye,
At søge efter roelighed
Og sindets rette hvile.
I maa vel engang være kied
Jer krop at overile
Med megen vaagen dag og nat
For andres guld at vinde,
For fremmed rok at tage fat
Og deris tot at spinde.
Tænk hvad sin gandske lives tiid
En fattig dreng maa lide,
Før lykken vorder ham saa bliid
At hand saa vit kand skride,
Saa hand sig kand en hvilested
For kroget alder bygge,
Hvor hustru, børn og tiener med
Hos ham kand leve trygge.
Hvor tit maa hand om vinter nat,
I frost og kuld omtrekke,
Glaseret op fra foed til hat,
Saa fingrene de sprekke.
Hand tit maa reise kappe-løs
Og vel med enstig trøye,
Naar vinden sluder kold og bøs,
Og dog sig lade nøye.

* 59

Hans storme-slagne ansigt maa
Hans svollen hænder varme,
Den kolde krop og banke paa
Med stive frøsne arme.
Hvor mange slemme slag og stød
Maa hand til takke tage,
Alt for det roelig stykke brød,
Hand vil i lengden smage.
Hand tit i ungdom drikker vand
Og nær sin finger bider,
Og tænker paa den gamle mand
Og paa hans ømme sider.
Alt det hand har. at roe sig ved.
Sit sind tilfreds at stille
For hver en modig stig og fied,
Det er: at hand sin ville
Skal engang under eget tag
Med Gud og ære fange,
Og leve saa i roe og mag,
Saa viit hans liv skal lange.
I veed Herr Atke! meget vel
Hvad modgang verden giver,

I vidne kand med ret og skd,
Hvad bølger ungdom driver.
I med jer Ægtefelle ey
Er fød med guld i skiøde,
I har paa fremmet sti og vey
Jert brød adspurdt med møde.

* 60

Ey heller med hinanden I
Har altid spundet silke,
Jert Egteskab ey været fri
Fra tornens stinde stilke.
Med eder jeg et vidne er.
Som eders huus-bekiendte,
Det kand nu ikke skrives her,
Dog har I det at vente,
Men vel er den, saaledis veed
I verden sig at føye,
At hand nest sin Gudfrygtighed
Har altid vaaget øye
Udi hans kald ham er betroed,
At hand skal intet giøre,
Hand jo var vel tilfreds, der stoed
Hans Herre ved sit øre.
Vel dend, der sig kand skikke saa,
Naar hand har magt i hende,
Hand hver tør under øyne gaa,
Om bladet sig vil vende.
Vel dend der giører slig anstalt,
Naar hand af herberg drager,
At verten bleven er betalt,
Og staaderen ey klager.
Hand reiser med frit mood sin vey
Hvor hen Hans kaas skal gielde,
En enstig hund hand skiøtter ey,
Om hand ad ham vil bielde.

* 61

Her Atke, jeg og hver mand veed
I aldrig haver haltet,
I har en goed samvittighed
For hvis I har forvaltet.
Her Rentemester derfor er
Jer ven, thi alle sige:
At I et ærligt navn henbær
Af fattige og riige,
Vil I at Præsterne de skal
Sit skudsmaal eder give,
Vel ti for en skal gaa i val
Jer Paß at maatte skrive.
Gud veed, de modig klager sig
At de skal nu ombære,
En Mand der saa omgiengelig,
Med hver mand kunde være,
At her saa god en Præste-ven
For dennem lukkes ude,
Jeg svær de kiøbte jer igien,
Hver med et feed par Stude,
Af Bonden I saa got et navn
Jer haver og forhvervet,
I saae til Bondens tarf og gavn,
At hand blev ey fordervet.
Den eenlig Enkemand ey kand
Paa eder høre klage,
Den fattige og arme mand

I aldrig lystet plage.

* – 62

Paa jer de faderløse børn
Skal ey i længden skrige,
At I som gridsk og graadig Ørn
Tog dem til rov, tillige
Med hvis at dem var efterlat
Af salig døde Fædre,
I aldrig tog saa syndig skat,
Det veed vi alle bedre.
Er nogen, som her tvifler paa,
Da giøre sig umage,
Med os at hen til Tinget gaa,
Paa Torsdag otte dage,
Saa vil vi faa at høre der,
Jert Tingsvinde at læse,
At siden hver, i hvo hand er,
Skal holde ind sin næse.

* –